

Ἰωακείμ Ροδίτης [Λίνδιος], μητροπολίτης Βιζύης, ὁ Σαλαμπάσης

Ὁ Ἰωακείμ, πού μαρτυρεῖται στίς πηγές μὲ τὸ ἐπώνυμο Σαλαμπάσης (ἢ καὶ Ἀλαμπάσης), καταγόταν ἀπὸ τὴν Ρόδο καὶ πιὸ συγκεκριμένα ἀπὸ τὴν περιοχὴ τῆς Λίνδου, ὅπου καὶ πρέπει νὰ γεννήθηκε γύρω στὰ μέσα τοῦ 17^{ου} αἰώνα. Πέρα ἀπὸ αὐτὰ τὰ στοιχεῖα, δὲν ὑπάρχουν –δυστυχῶς– ἄλλες, πιὸ συγκεκριμένες, πληροφορίες γιὰ τὴ ζωὴ του κατὰ τὸ διάστημα τῆς παραμονῆς του στὴν πατρίδα του, τὴν Ρόδο· μόνη πιθανὴ περαιτέρω εἰδηση (πού τὴν καταγράφει ὁ Σωφρόνιος Εὐστρατιάδης) εἶναι ὅτι τὸ βαπτιστικὸ ὄνομά του πρέπει –μᾶλλον– νὰ ἦταν Ἰωάννης (καθὼς ἔτσι μαρτυρεῖται σὲ λίγες πηγές), τὸ ὁποῖο καὶ κατὰ τὴν κουρά του σὲ μοναχὸ μετατράπηκε σὲ Ἰωακείμ.

Φαίνεται, πάντως, ὅτι νωρὶς πρέπει νὰ βρέθηκε στὴν Κωνσταντινούπολη, ὅπου –ἐκτὸς τῶν ἄλλων– σπούδασε καὶ μουσικὴ, καθὼς μαρτυρεῖται ὡς μαθητὴς τοῦ Μπαλάση ἱερέα καὶ νομοφύλακα [αἵφνης, στὸν γνωστὸ κατάλογο τοῦ Νικηφόρου Καντουνιάρη τοῦ Χίου (βλ. κώδικα Ξηροποτάμου 318 (ἀρχές 19^{ου} αἰ.), φ. 140^ρ κ.έ.) μνημονεύεται ὡς «Ἰωακείμ Βιζύης Ἀλαπάσης καὶ μαθητὴς Παλασίου ἱερέως»]. Ἐκεῖ (στὴν Κωνσταντινούπολη) πρέπει μᾶλλον νὰ ἀνῆκε καὶ στὸν κύκλο τῶν πατριαρχικῶν ἐκκλησιαστικῶν ἀντρῶν (ὁ Εὐστρατιάδης σημειώνει ὅτι «ἐσπούδασεν εἰς τὴν πατριαρχικὴν Ἀκαδημίαν»), πρᾶγμα πού ἐξηγεῖ καὶ τὴ σταδιακὴ ἀνέλιξή του (ἀπὸ ἱερομόναχου, ὅπως ἀρχικὰ –καὶ συχνά– μαρτυρεῖται στίς πηγές) σὲ μητροπολίτη Βιζύης τῆς Θράκης. Κατὰ τὴ διάρκεια τῆς παραμονῆς του στὴν Κωνσταντινούπολη ὁ Ἰωακείμ διατηροῦσε φιλικὲς σχέσεις μὲ τὸν (καταγόμενο ἀπὸ τὴν Πάρο) μητροπολίτη Ἄρτας Νεόφυτο, μὲ τὸν ὁποῖο καὶ ἐπικοινωνοῦσε συχνά, μετὰ τὴν ἐκλογὴ του σὲ μητροπολίτη Βιζύης· ἔχει, μάλιστα, διασωθεῖ σχετικὴ ἀλληλογραφία τους (9 ἐπιστολές), πού δημοσιεύθηκε ἀπὸ τὸν Σωφρόνιο Εὐστρατιάδη· ἀπὸ τίς ἐπιστολὲς αὐτὲς πληροφοροῦμαστε ἀρκετὰ ἐνδιαφέροντα στοιχεῖα γιὰ τὴ ζωὴ, τὸ χαρακτήρα καὶ τίς δραστηριότητες τοῦ Ἰωακείμ: ἔτσι, γνωρίζουμε ὅτι ἐξελέγη μητροπολίτης Βιζύης γύρω στὰ τέλη τοῦ 1713, ἀφοῦ στίς 20 Ἰανουαρίου τοῦ 1714 γράφει στὸν Ἄρτας καὶ τὸν ἐνημερώνει γιὰ «τὰ τοῦ ταξειδίου αὐτοῦ καὶ τὴν γενομένην εἰς αὐτὸν θερμὴν ὑποδοχὴν ἐκ μέρους τοῦ ποιμνίου»· στὴν ἴδια ἐπιστολὴ γράφει χαρακτηριστικά: «Ὑγὼ πάλιν λέγω καὶ ἐκτραγωδῶ οἰμῶξιν τὴν πόλιν, τὴν ἔωλον κολακείαν, τὴν ματαίαν τύρβην καὶ τὰ ἄλλα ὅσα οἶδεν ἢ σὴ τελειότης· ἐν μόνον οἶδα καὶ ὀρέγομαι καὶ ζητῶ νὰ ζῇ ὁ ἅγιος Ἄρτης καὶ ὁ Βιζύης καὶ νὰ ἀνταμωθοῦμεν νὰ κάμνωμεν ἐπανάληψαις· ναί, ναί, μὰ τὴν ἀλήθειαν· ἀκορέστως γράφω ὁ πτωχὸς καὶ ἔστω μοι συγγνώμη, ἀδελφῶν μου φίλτατε καὶ ἐρασμιώτατε· οἱ χρόνοι τῆς ὑμετέρας πανιερότητος εἶψαν θεόθεν πλεῖστοι μετὰ πάσης εὐδαιμονίας. Τὸν ἅγιον Ἀνδριανουπόλεως, ἂν εἶνε αὐτοῦ ἔτι, ἀδελφικῶς ἀσπάζομαι καὶ τὸν ἀπαντεχένω». Σὲ ἄλλες ἀπὸ αὐτὲς τίς ἐπισημανθεῖσες

ἐπιστολὲς μιλάει μὲ ἔντονη συγκινησιακὴ φόρτιση καὶ γιὰ ἄλλα πρόσωπα (ἐκτὸς τοῦ Ἄρτας Νεόφυτου καὶ –ἐνδεχομένως– τοῦ Ἀνδριανουπόλεως [Ἀθανάσιου]) ποὺ συγκροτοῦσαν τὸν πυρῆνα τῆς ομάδας τῶν στενῶν φίλων του [μαζὶ μὲ τοὺς ὁποίους (ὅπως σημειώνει χαρακτηριστικὰ ὁ Εὐστρατιάδης) «διήρχετο μακαρίως τὸν βίον αὐτοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει, εὐτράπελος, εὐφυέστατος καὶ μουσικὸς ἄριστος»], ὅπως γιὰ παράδειγμα γιὰ τὸν μητροπολίτη Σμύρνης [δὲν κατονομάζεται, ἀλλὰ μᾶλλον πρόκειται γιὰ τὸν Παρθένιο (1707-1717)]: «Ἐγὼ εἶμαι πολλὰ ὀλιγόφιλος, τὸ μὲν διὰ τὸν κόρον, τὸ δὲ διὰ τὸν φόβον [...] δύο φίλους ἀπέκτησα καὶ ἐφύτευσα εἰς τὴν καρδίαν μου, καὶ ὁ μὲν εἷς ἐν Αἰτωλίᾳ, ὁ δὲ ἄλλος ἐν Σμύρνῃ καὶ γὰρ ἐν Θράκῃ εἰς τόπον δύσβατον καὶ ἀνωφελῆ, ὅπου καὶ ἀπορία κομιστῶν καὶ ἐρημία πάντων [...] φθάνει με ἢ ὑπερβολικὴ μου μελαγχολία, ὅπου συλλογίζομαι πῶς ὁ ἅγιος Ἄρτης καὶ ὁ ἅγιος Σμύρνης οἱ κατ' ἐξοχὴν φίλοι μου διατρίβουσιν ἐν Κωνσταντινουπόλει καὶ ὁ Ἰωάκειμος λείπει ἀπὸ τὴν μέσῃ των...».

Ἡ τελευταία ἀπὸ τὶς ἐπιστολές του πρὸς τὸν Ἄρτας Νεόφυτο συντάσσεται τὸν Ὀκτώβριον τοῦ 1717· στὸ τέλος τῆς σημειώνει τὰ ἑξῆς: «Εἰς ὀλίγας ἡμέρας ἔρχεται αὐτόθι ὁ διάκος ὅστις διὰ ζώσης φωνῆς θέλει σᾶς εἰπῇ τὰ κατ' ἐμέ· ἔχει καὶ ἐπιστολὴν ἑτέραν γραφείσαν ἀπὸ τῆς ἐπαρχίας μας. Γράψετε μας εἰς Ἀνδριανούπολιν ἵνα ἀκούσωμεν τὰς ὑγείας ὑμῶν». Σὲ αὐτό, περίπου, τὸ χρονικὸ διάστημα (μετὰ τὸν Ὀκτώβριον τοῦ 1717) πρέπει νὰ τοποθετηθεῖ ἡ ἀπαρχὴ τῆς ἀπομάκρυνσής του ἀπὸ τὴν ἐπαρχίαν του καὶ ἡ μετάβασή καὶ παραμονή του (γιὰ ἀδιευκρίνιστους ἀκόμη στὴν ἔρευνα λόγους) στὴν Ἀνδριανούπολιν, γεγονὸς ποὺ ἐπέφερε τὴν καθάρεσή του (ποὺ ἔγινε, πάντως, μετὰ τὸ 1718, ἀφοῦ εἶναι γνωστὸ τόσο ὅτι στίς 15 Δεκεμβρίου τοῦ 1717 ὅτι συντάσσει ἐπιστολὴ πρὸς τὸν Χρῦσανθο Ἱεροσολύμων, ὅσο καὶ ὅτι κατὰ τὸ 1718 ὑπογράφεται ἀκόμη, σὲ κάποιον ἄλλο ἔγγραφο, ὡς μητροπολίτης Βιζύης). Ἐκεῖ (στὴν Ἀνδριανούπολιν) πρέπει μᾶλλον νὰ πέθανε μετὰ ἀπὸ δύο χρόνια, τὸ ἔτος 1720· σώζεται σχετικὴ σημείωσις (σ' ἓνα παράφυλλο στὴν ἀρχὴ τοῦ κώδικα 59/154 τῆς πατριαρχικῆς βιβλιοθήκης Καΐρου [χφ. Κλήμεντος ἱερομονάχου Κουζίνου, τοῦ ἔτους 1674], γραμμένη μᾶλλον ἀπὸ τὸν κτήτορα τοῦ κώδικα, Γεράσιμον Γ' τὸν ἐκ Λέρου καὶ μετέπειτα –κατὰ τὰ ἔτη 1783-1788– Πατριάρχην Ἀλεξανδρείας) ποὺ μαρτυρεῖ εὐγλωττα τὰ ἑξῆς: «αψκ' Αὐγούστου ιε' ἔδοσε τὸ κοινὸν χρέος ὁ Βιζύης Ἰωακείμ καθηρημένος ... ἐσυγχωρήθημεν πρὸ τοῦ ἀποθανεῖν, οὐκ ἔφθασε δὲ νὰ τὴν ἰδῇ τὴν ἀθώωσίν του». Παραμφερῆ μαρτυρία (ποὺ μᾶς πληροφορεῖ, κυρίως, γιὰ τὰ γεγονότα ποὺ ἐπηκολούθησαν τοῦ θανάτου του) παραθέτει καὶ ὁ Εὐστρατιάδης, ἀπὸ μιὰν ἐπιστολὴν τοῦ τότε μέγα ἀρχιδιακόνου τοῦ Πατριαρχείου Νεόφυτου –γραμμένην στίς 24 Σεπτεμβρίου τοῦ 1720– πρὸς τὸν μητροπολίτη Ἄρτας Νεόφυτο (ποὺ σώζεται στὸ ἀρχεῖο τοῦ τελευταίου): «Θέλει γινώσκει ἡ ἀξιόγαστός σας κορυφή, ὡς ἀποθανόντος τοῦ μακαρίτου Βιζύης κὺρ Ἰωακείμ ἐν τῇ φυγῇ ἔγινεν ὁ ἀρχιδιάκονος κὺρ

Παρθένιος Βιζύης καὶ μὴ ἔχοντας ὁ πατριάρχης κανένα ἄξιον πρόσωπον ἐδικόν του νὰ κάμῃ ἀρχιδιάκονον, ἤθελε νὰ κάμῃ ἄλλο πρόσωπον· καὶ οἱ ἀρχιερεῖς ὅλοι κοινῶς ἐζήτησαν ἐμὲ τὸν ἐλάχιστόν σας δοῦλον ἀπὸ τὸν γέροντά μου ἅγιον Χαλκηδόνο· καὶ μὲ ἔφερον εἰς τὸν πατριάρχην καὶ με ἔκαμεν διὰ τῶν πανιέρων σας εὐχῶν εἰς ἀρχιδιάκονον του».

Τὸ μουσικὸ ἔργο τοῦ Ἰωακείμ περιλαμβάνει τοὺς ἀκόλουθους ὕμνους:

Κυρίως τὶς ἐπόμενες, εὐρύτατα διαδεδομένες, δύο ἐνότητες:

- *χερουβικά:*

μιὰ σειρὰ ἑξι χερουβικῶν, μελοποιημένων στοὺς ἦχους: πρῶτο, τέταρτο, πλάγιο τοῦ πρῶτου, πλάγιο τοῦ δευτέρου, βαρὺ καὶ πλάγιο τοῦ τετάρτου [τὸ τελευταῖο με ἐπιφύλαξη]), ποὺ διαδόθηκαν εὐρύτατα.

[Βλ. σχετικὰ Καραγκούνη Κωνσταντίνου Χαρ., *Ἡ παράδοση καὶ ἐξήγηση τοῦ μέλους τῶν χερουβικῶν τῆς βυζαντινῆς καὶ μεταβυζαντινῆς μελοποιίας*, Ἀθήναι 2003, σσ. 388-390].

Γι' αὐτὰ τὰ χερουβικά ποὺ συνέθεσε ὁ Ἰωακείμ εἶναι πολὺ χαρακτηριστικὴ μιὰ ἀναγραφή (καταγεγραμμένη στὸν κώδικα Λαύρας Θ 153), ὅπου διευκρινίζεται ὅτι μελοποιήθηκαν «*δι' αἰτήσεως Ἀθανασίου Ἀνδριανουπόλεως*»· παρότι ὁ Εὐστρατιάδης σημειώνει ὅτι «ὁ Ἀθανάσιος οὗτος εἶναι ὁ Ἀνδριανουπολίτης λογιώτατος Ἀθανάσιος, ὁ τὸν ὁμώνυμον Κρήτα διαδεχθείς», εἶναι πολὺ δελεαστικὸ τὸ ἐνδεχόμενον (ιδίως ἀν ὑποτεθεῖ, παράλληλα, ὅτι αὐτὰ τὰ χερουβικά συνετέθησαν κατὰ τὴν περίοδο τῆς παραμονῆς τοῦ Ἰωακείμ στὴν Κωνσταντινούπολη) νὰ πρόκειται –ἀντίθετα– γιὰ τὸν μνημονευθέντα προκάτοχο τοῦ Ἀνδριανουπόλεως, γνωστὸ ἐπίσης ἐκκλησιαστικὸ μουσικὸ [μαθητὴ ὁμοίως τοῦ Μπαλάση ἱερέα (καὶ ἄρα συμφοιτητὴ –ἐνδεχομένως– τοῦ Ἰωακείμ)], παράλληλα δὲ καὶ ἰσχυροῦ ἐκκλησιαστικοῦ ἄντρα, ποὺ χρημάτισε –διαδοχικά– μητροπολίτης Τουρνόβου (ἀπὸ τὸ 1686 περίπου ὡς τὸ 1692), μετέπειτα Ἀνδριανουπόλεως (κατὰ τὰ ἔτη 1692-1709) καὶ τέλος (κατὰ τὰ ἔτη 1709-1711) Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης, ὡς Ἀθανάσιος ὁ Ε'.

- *κοινωνικά:*

ἓνα τῶν Κυριακῶν, *Αἰνεῖτε τὸν Κύριον* σὲ ἦχο βαρὺ, με ἐπίσης ἀξιοσημεῖωτη διάδοση.

[Βλ. ἐνδεικτικὰ: Παντελεήμονος 1016 (ἔτους 1728), φ. 199^r κ.έ. Ξηροποτάμου 317 (ἀρχές 18^{ου} αἰ.), φφ. 226^r-227^r. Σταυρονικήτα 168 (ἀρχές 18^{ου} αἰ.), φφ. 187^r-188^r. Προφήτου Ἡλιοῦ Ὑδρας 630 (ἀρχές 18^{ου} αἰ.), φ. 192^{r-v}. EBP 130 (ἀρχές 18^{ου} αἰ.), φ. 387^v κ.έ. Παύλου 36 (1^ο μισὸ 18^{ου} αἰ.), μεταξύ σσ. 416-466. Ἀγίου Στεφάνου 19 (1^ο μισὸ 18^{ου} αἰ.), φ. 372^{r-v}. Λειμῶνος 279 (1^ο μισὸ 18^{ου} αἰ.), φφ. 134^{r-v}. Λειμῶνος 253 (1^ο μισὸ 18^{ου} αἰ.), φφ. 243^{r-v}. Merlier 12 (1^ο μισὸ 18^{ου} αἰ.), φφ. 267^{r-v}. Ξηροποτάμου 277 (μέσα 18^{ου} αἰ.), φ. 73^{r-v}. Δοχειαρίου 407 (μέσα 18^{ου} αἰ.), μεταξύ φφ. 67^r-69^v. Παντελεήμονος 969 (μέσα 18^{ου} αἰ.), μεταξύ φφ. 165^r-183^r.

Παντελεήμονος 972 (μέσα 18^{ου} αἰ.), μεταξύ φφ. 304^v-307^r. Παντελεήμονος 984 (μέσα 18^{ου} αἰ.), μεταξύ φφ. 186^r-192^r. Παντελεήμονος 994 (μέσα 18^{ου} αἰ.), φφ. 256^v-257^r. Παντελεήμονος 1007 (μέσα 18^{ου} αἰ.), μεταξύ φφ. 345^r-369^r. Γρηγορίου 35 [38] (μέσα 18^{ου} αἰ.), μεταξύ φφ. 152^r-182^r. Κουτλουμουσίου 415 (μέσα 18^{ου} αἰ.), φ. 231^r κ.έ. Σταυρονικήτα 234 (μέσα 18^{ου} αἰ.), φ. 296^v κ.έ. Ἰβήρων 998 (μέσα 18^{ου} αἰ.), φφ. 135^{r-v}. Σταυρονικήτα 164 (ἔτους 1749), φ. 251^v κ.έ. Κουτλουμουσίου 446 (ἔτους 1757, χφ. Θεοκλήτου μοναχοῦ), φ. 256^v κ.έ. (: *Ἰωακείμ ἀρχιερέως Βιζύης τοῦ Σαλαμπάση, πολλὰ ἡδονικόν...*). Ξηροποτάμου 380 (ἔτους 1759, χφ. Λαυρεντίου ἱερομονάχου), φφ. 434^{r-v}. Δοχειαρίου 332 (ἔτους 1760, χφ. Παΐσιου ἱερομονάχου), μεταξύ φφ. 258^v-267^v. Διονυσίου 575 (ἔτους 1764, χφ. Ἰωάννου πρωτοψάλτου), μεταξύ φφ. 196^r-214^r. Δοχειαρίου 338 (ἔτους 1767, χφ. Δημητρίου Λώτου), μεταξύ φφ. 269^r-272^v. Παντελεήμονος 958 (ἔτους 1767), σ. 347 κ.έ. Παντελεήμονος 1012 (ἔτους 1768), μεταξύ φφ. 187^v-198^r. Σινᾶ 1307 (ἔτους 1768, χφ. Μιχαὴλ Δράκου), φφ. 55^v-56^r. Μεταμορφώσεως 92 (ἔτους 1772, χφ. Γαβριὴλ ἱεροδιακόνου), φ. 124^v. Παύλου 132 (ἔτους 1774, χφ. Δημητρίου Λώτου), μεταξύ σσ. 669-677. Δοχειαρίου 363 (2^ο μισὸ 18^{ου} αἰ.), φφ. 404^r-405^r. Γρηγορίου 31 (2^ο μισὸ 18^{ου} αἰ.), μεταξύ φφ. 194^v-238^r. Παύλου 37 (2^ο μισὸ 18^{ου} αἰ.), μεταξύ σσ. 409-447. Λειμῶνος 248 (2^ο μισὸ 18^{ου} αἰ.), σσ. 554-556. ΡΑΙΚ 43 (2^ο μισὸ 18^{ου} αἰ.), φ. 135^{r-v}. Δοχειαρίου 359 (τέλη 18^{ου} αἰ.), φφ. 220^v-221^r. Ἰβήρων 997 (τέλη 18^{ου} αἰ.), φ. 80^v κ.έ. EBP 132 (τέλη 18^{ου} αἰ.), φ. 392^v κ.έ. Δοχειαρίου 376 (18^{ου} αἰ.), μεταξύ φφ. 254^r-319^v. Δοχειαρίου 410 (18^{ου} αἰ.), φ. 146^{r-v}].

ἄλλο, τῆς ἐβδομάδος, ψαλλόμενο κατὰ τὸ Σαββάτο, *Μακάριοι οὗς ἐξελέξω σὲ ἦχο πλάγιο τοῦ τετάρτου*.

[Βλ. ἐνδεικτικά: EBP 130 (ἀρχὲς 18^{ου} αἰ.), φ. 390^r κ.έ. Προφήτου Ἡλίου Ὑδρας 630 (ἀρχὲς 18^{ου} αἰ.), φφ. 192^v-193^r. Merlier 12 (1^ο μισὸ 18^{ου} αἰ.), φφ. 282^v-283^r. Ἀγίου Στεφάνου 19 (1^ο μισὸ 18^{ου} αἰ.), φ. 391^{r-v}. Σταυρονικήτα 234 (μέσα 18^{ου} αἰ.), μεταξύ φφ. 300^r-312^r. Ἰβήρων 998 (μέσα 18^{ου} αἰ.), μεταξύ φφ. 135^v-145^r. Παντελεήμονος 1012 (ἔτους 1768), μεταξύ φφ. 216^r-224^v (: «*μαχοῦρι*»). Μεταμορφώσεως 92 (ἔτους 1772, χφ. Γαβριὴλ ἱεροδιακόνου), φ. 137^{r-v}. Ἀγίου Στεφάνου 127 (3^ο τέταρτο 18^{ου} αἰ.), φ. 294^{r-v}. ΡΑΙΚ 43 (2^ο μισὸ 18^{ου} αἰ.), φφ. 138^v-139^v. Ἀγίας 33 (2^ο μισὸ 18^{ου} αἰ., χφ. Φρατζῆ Ροδίου), φ. 305^v κ.έ. EBP 132 (τέλη 18^{ου} αἰ.), φ. 413^r κ.έ.].

ἴσως δὲ καὶ τὰ δύο ἐπόμενα:

κοινωνικὸ τῶν Κυριακῶν, *Αἰνεῖτε τὸν Κύριον σὲ ἦχο τέταρτο*.

[βλ. Δοχειαρίου 363 (2^ο μισὸ 18^{ου} αἰ.), φφ. 415^v-416^v (: *Τὸ παρόν, ποίημα κυρίου Λινδίου· ἦχος δ' Αἰνεῖτε τὸν Κύριον*)].

κοινωνικὸ τῆς ἐβδομάδος, ψαλλόμενο κατὰ τὴν Τρίτη, *Εἰς μνημοσυνον αἰώνιον, σὲ ἦχο βαρύ*.

[βλ. Δοχειαρίου 374 (μέσα 18^{ου} αἰ.), φφ. 168^r-170^r (: *Τοῦ Βιζύης· ἦχος βαρὺς Εἰς μνημόσυνόν αἰώνιον*)].

Ἀλλὰ ἐπίσης καὶ τὰ ἐξῆς, λιγότερο διαδεδομένα, μελοποιήματα:

- σύντομα εὐλογητάρια, σὲ ἦχο πλάγιο τοῦ πρώτου.

[Βλ. Γρηγορίου 4 (ἔτους 1744, χφ. Μιχαὴλ ἱερέως Χίου), φ. 116^r κ.έ. (: *Ἰδοὺ καὶ ἕτερα εὐλογητάρια σύντομα, κυρίου Ἰωακείμ ἱερομονάχου καὶ ἡμετέρου διδασκάλου· ἦχος πλ. α' Εὐλογητὸς εἶ, Κύριε – Τῶν ἀγγέλων ὁ δῆμος*). ΡΑΙΚ 42 (μέσα 18^{ου} αἰ.), φφ. 105^r-106^v (: *Ἐτερα εὐλογητάρια σύντομα, ωραία σύνθεσις, κὺρ Ἰωακείμ· [ἦχος] πλ. α' Εὐλογητὸς εἶ, Κύριε – Τῶν ἀγγέλων ὁ δῆμος*). Δοχειαρίου 348 (2^ο μισὸ 18^{ου} αἰ.), φ. 97^v κ.έ. Κώδικα Σουρωτῆς (2^ο

μισό 18^{ου} αϊ., χφ. Κυρίλλου ἀρχιμανδρίτου τοῦ Πελαγονίας), μεταξὺ φφ. 274^v-277^v. ΜΠΤ 810 (ἔτους 1789, χφ. Κυρίλλου ἀρχιμανδρίτου τοῦ Πελαγονίας), φφ. 143^r-145^v (: *Εὐλογητάρια σύντομα, ώραία, κυρίου Ἰωακείμ Λινδίου· ἤχος πλ. α' Εὐλογητὸς εἶ, Κύριε – Τῶν ἀγγέλων ὁ δῆμος*)).

- Πασαπνοάριο τοῦ ὄρθρου, σὲ ἦχο τέταρτο.

[Βλ. Παύλου 37 (2^ο μισό 18^{ου} αϊ.), σσ. 193-197 (: *Βιζύης· ἤχος δ' Πᾶσα πνοή*)].

- Τυπικά, σὲ ἦχο πλάγιο τοῦ τετάρτου.

[Βλ. Ξηροποτάμου 325 (μέσα 18^{ου} αϊ.), φφ. 125^v-127^v (: *Τὰ τυπικά, κύρ Ἰωακείμ Βιζύης· ἤχος πλ. δ' Εὐλόγει, ἡ ψυχὴ μου, τὸν Κύριον*)].

- Εἰσοδικὸ τῶν Κυριακῶν, σὲ ἦχο δεῦτερο.

[Βλ. ΜΠΤ 810 (ἔτους 1789, χφ. Κυρίλλου ἀρχιμανδρίτου τοῦ Πελαγονίας), φφ. 184^v-185^r (: *Εἰς τὰς εἰσόδους τῶν Κυριακῶν, τῆς Λειτουργίας, κυρίου Ἰωακείμ Λινδίου· ἤχος β' Δεῦτε προσκυνήσωμεν*)].

- ἓνα ἀλληλουϊάριο, σὲ ἦχο πρωτόβαρυ.

[Βλ. Μαχαιρᾶς 2 (μέσα 18^{ου} αϊ.), φ. 317^v κ.έ. Ἀγίας 34 (ἔτους 1756, χφ. Νεκταρίου ἱερομονάχου), μεταξὺ φφ. 302^v-308^v. Ἀγίου Στεφάνου 127 (3^ο τέταρτο 18^{ου} αϊ.), μεταξὺ φφ. 188^v-189^r (: *Ἔτερον, ποίημα κύρ Ἰωακείμ ἱερομονάχου τοῦ Λινδίου...*). ΕΒΡ 132 (τέλη 18^{ου} αϊ.), φ. 292^r κ.έ. Πρβλ. καὶ Ἀγίας 33 (2^ο μισό 18^{ου} αϊ., χφ. Φρατζῆ Ροδίου), φφ. 293^v-294^r (: *Ἀλληλουϊάριον, Θεοδούλου μοναχοῦ, πρωτόβαρυς, ἐξήγησις κύρ Ἰωακείμ...*)].

- ἓνα προκείμενο τῆς Μεγάλης Τεσσαρακοστῆς καὶ τὸ Κατευθυνθήτω τῆς θείας Λειτουργίας τῶν Προηγιασμένων Τιμίων Δώρων.

[Βλ. Κώδικα Σουρωτῆς (2^ο μισό 18^{ου} αϊ., χφ. Κυρίλλου ἀρχιμανδρίτου τοῦ Πελαγονίας), φφ. 530^r-531^r (: *Ἀρχὴ σὺν Θεῷ εἰς τὴν ἁγίαν Τεσσαρακοστὴν ἑσπέρας κυρίου Ἰωακείμ ἀρχιερέως Λινδίου πλ. δ' Μὴ ἀποστρέψης - Ἰωακείμ ἀρχιερέως Λινδίου πλ. α' Κατευθυνθήτω*). Ἰβήρων 997 (τέλη 18^{ου} αϊ.), φφ. 133^v-134^r (: *Τὸ παρὸν σύντομον ψάλλεται εἰς τὴν Λειτουργίαν τῶν Προηγιασμένων· λέγουσι πολλοὶ ὅτι εἶναι σύνθεσις τοῦ Ἰωακείμ Βιζύης· ἤχος α' Κατευθυνθήτω ἡ προσευχή μου*)].

Ὁ ἴδιος Ἰωακείμ δραστηριοποιήθηκε καὶ ὡς δάσκαλος τῆς ψαλτικῆς· γνωστὸς εἶναι ὁ μαθητὴς του Μιχαὴλ ἱερεὺς ὁ Χῖος, ποὺ μνημονεύει τὸν Ἰωακείμ στὸν κολοφῶνα τοῦ αὐτόγραφου του (κατὰ τὸ ἔτος 1744) κώδικα Γρηγορίου 4, φ. 781^r [ἓνα κολοφῶνα ποὺ ἀντιγράφει ἐπακριβῶς τὸν ἀντίστοιχο τοῦ κατὰ τὸ ἔτος 1655 αὐτόγραφου Στιχηραρίου Παναγιώτη τοῦ νέου Χρυσάφη (Πατριαρχικὴ Βιβλιοθήκη Ἱεροσολύμων, Νέα Συλλογὴ, ἀριθμὸς 4)], ὡς ἐξῆς:

Εἴληφε τέλος ἡ παροῦσα ἀσματομελιρρυντόφθογγος βίβλος, ἐν ἔτει, ἀπὸ μὲν τῆς κοσμοποιΐας, ζσνβ', ἐν ἔτει, ἀπὸ μὲν τῆς ἐνσάρκου οἰκονομίας τοῦ Κυρίου καὶ Θεοῦ καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, αψμδ', Μαρτίου δ', ἐτελειώθη οὖν διὰ συνδρομῆς καὶ ἐξόδου καὶ μείζονος ἐπιμελείας τοῦ ἐντιμοτάτου, λογιστάτου τε ἐν μουσικοῖς, κυρίου κυρίου Χρυσάνθου ἱερομονάχου, ἐξ ἐπαρχίας Πάρου, ἐγράφη δὲ καὶ παρ' ἐμοῦ, τοῦ εὐτελοῦς καὶ ἐλαχίστου καὶ ἀμαθοῦς, ἀμαρτωλοῦ τε ὑπὲρ πάντας, Μιχαὴλ ἱερέως, ἐκ τῆς νήσου Χίου, οὗ μὲν τοι κατὰ τὸ κείμενον τῶν παλαιῶν καὶ νέων ἐκτονισθεῖσα, ἀλλ' ἐν καινῷ τινι καλλωπισμῷ καὶ μελιρρυντοφθόγοις νεοφανέσι θέσεσι, καθάπερ τὰννὺν ἀσματολογεῖται τοῖς μελωδοῦσιν ἐν Κωνσταντινουπόλει. Τοῦτο τοίνυν ὅσο τὸ κατ' ἐμὲ ἐφικτὸν παρ' ἐμαυτοῦ γέγονε, κατὰ τὴν ἣν παρέλαβον εἰσῆγησιν παρὰ τοῦ ἐμοῦ διδασκάλου, κυρίου Ἰωακείμ ἱερομονάχου Λινδίου, ἐκτεθηκῶς καὶ τονίσας· τοῖς δὲ τελεωτέροις, ἐμπειροτέροις

τε καὶ πολυμαθεστέροις ἐκκείσθω, τῶν μὲν ἀποδεομένων εἰς ἀναπλήρωσιν, τῶν δὲ οὐκ ὀρθῶς προβάντων εἰς ἐπανόρθωσιν. Ὅσοι δὲ τῶν εὐσεβῶν καὶ ὀρθοδόξων χριστιανῶν τοῦ γένους τῶν Γραικῶν καὶ τῆς ἀφ' Ἑλλάδος ριζουχίας ἐντυγχάνοντες τῷ μικρῷ πονήματι τούτῳ, ἀσματομελωδεῖτε καὶ ψάλλοντες αἰνεῖτε Θεὸν τὸν ἐν ὑψίστοις, εἰς ὕμνον καὶ δοξολογίαν τῆς τρισηλίου καὶ τρισακτίνου αὐτοῦ θεότητος, ἀσματοφωνίαις ἐπιμελούμενοι, μέμνησθε κάμοῦ τοῦ εὐτελοῦς συγγραφέως καὶ ἁμαρτωλοῦ διὰ τὸν Κύριον, ὅπως ἔξωμεν ἅμα παρὰ Θεοῦ τὸν μισθὸν ὑπὲρ τῆς ἀλλήλων πρὸς αὐτὸν ἐντεύξεως καὶ ἀξιοθείημεν ἐν τῇ δευτέρᾳ παρουσίᾳ καὶ φρικτῇ ἡμέρᾳ τῆς κρίσεως τῆς δεξιᾶς μερίδος τοῦ ἀπροσωπολήπτου καὶ ἀδεκάστου δικαίου κριτοῦ, τοῦ γλυκυτάτου Ἰησοῦ Χριστοῦ, τοῦ Θεοῦ ἡμῶν. Ὁ δὲ βουληθεὶς πλεονέκτῳ καὶ κλοπίμῳ χειρὶ καθαρπάσαι καὶ ἀποστερηῆσαι ἔχοι τὰς ἀρὰς τῶν ἀγίων πατέρων καὶ ἡ μερίς αὐτοῦ μετὰ τοῦ προδότου Ἰούδα καὶ τῶν σταυρωσάντων τὸν Κύριον καὶ ἔχοι τὸν Θεὸν καὶ τοὺς ἀγίους αὐτοῦ ἀγγέλους πολεμίους αὐτῷ ἐν ἡμέρᾳ τῆς κρίσεως· ἀμήν

Ἡ παραπάνω μαρτυρία συγκαταλέγει τὸν Ἰωακεῖμ στοὺς συνεχιστὲς καὶ θιασῶτες τῆς κατ' ἐκείνη τὴν ἐποχὴ εὐρύτατα διαδεδομένης τάσης τοῦ καλλωπισμοῦ, μιᾶς τάσης ποὺ παγιώθηκε τὸν 17^ο αἰῶνα (μὲ εἰσήγηση τοῦ Γεωργίου Ραιδεστηνοῦ) ἀπὸ τὸν Παναγιώτη τὸν νέο Χρυσάφη καὶ συνεχίστηκε ἀπὸ τοὺς Γερμανὸ Νέων Πατρῶν καὶ Μπαλάση ἱερέα, τὸν καὶ δάσκαλο τοῦ Ἰωακεῖμ. Εἶναι ἐνδιαφέρον ὅτι ὁ Ἰωακεῖμ μεταλαμπάδευσε τὴν ἴδια μουσικὴ τάση καὶ στοὺς μαθητὲς του, μέσῳ τῶν ὁποίων αὐτὴ πέρασε πιά καὶ στὸν 18^ο αἰῶνα.

Παραθέτω στὴ συνέχεια: πρῶτον, ὡς δείγματα τῆς φιλολογικῆς γραφῆς τοῦ Ἰωακεῖμ, δύο ἀπὸ τὶς σωζόμενες ἐπιστολές του (τὴν πρώτη καὶ τὴν τελευταία χρονικά) πρὸς τὸν μητροπολίτη Ἀρτας Νεόφυτο:

1

Τῷ δεσπότῃ μου ἀγαπητῷ ἀδελφῷ καὶ περιποθῆτῳ ἀγίῳ Ἀρτης κυρίῳ Νεοφύτῳ τὴν εὐλαβητικὴν προσκύνησιν καὶ τὸν ἐν Χριστῷ ἀσπασμὸν ὁ Βιζύης Ἰωακεῖμ ἀπονέμει.

Ἐφτασα εἰς τὴν μικράν μου παροικίαν, τῇ ἀρωγῇ τοῦ ἀγίου πνεύματος εὐοδούμενος καὶ τῶν θεοπειθῶν σας ἀγίων εὐχῶν, ἐπέρασα εἰς τὸν δρόμον πολλὴν ψύχραν, ἀλλ' ὁ πόθος ὁ διακαὴς ὑμῶν ὥσπερ τις σπινθήρ ἀνάπτων ἐν τῇ καρδίᾳ μου οὐκ εἶσέ με νὰ ψυχρανθῶ. Εἰς ὅλον τὸν δρόμον ἔκλαια ἀπαραμύθητος διὰ τὸν χωρισμὸν σας, καὶ νῦν δὲν ἀναπαύομαι, μάρτυς ὁ Κύριος, ἀλλ' αἰεὶ νοερῶς αὐτὴν κατασπάζομαι τοῖς ἰνδάλμασι καὶ συνομιλῶ καὶ συνευφραίνομαι· ἀντιβολῶ νὰ ποιῇ τὰ ὅμοια καὶ νὰ ἐνθυμᾶται τοῦ Βιζύης, καθὼς αὐτὸς τοῦ ἀγίου Ἀρτης, εἰ καὶ νεβρὸς πρὸς λέοντα, κατὰ τὴν παροιμίαν. Σᾶς ἔγραψα ἀπὸ τὴν Τζουρλοῦ, ἀμὴ δὲν ἤξεύρω ἂν ἔφθασεν εἰς χεῖρας τὸ γραμματίον. Ἴδου ὅπου στέλλω ἑκατὸν λουλάδες καὶ κατὰ τὸ καστιχάκι θέλει πάρει τὸν κόπο νὰ δοθοῦν κατὰ τὴν ὑπόσχεσιν. Παρακαλῶ νὰ παραγγείλετε τὸν κυρίτζη Κωνσταντῖνον τὸν δραγουμάνον, ὃν ἡδέως καὶ περιχαρῶς κατασπάζομαι, νὰ μὲ ἔχη εἰς εὐνοίαν δι' ἀγάπης σας· ὁμοίως καὶ τὸν τζελεμπῇ κυρίτζη Δημητράσκον, ὃν

εὐχόμενος κατασπάζομαι, ὅταν εἶναι χρεῖα νὰ μᾶς ὑπερασπίζωνται. Ἐγὼ ἐνταῦθα ταῦτα καὶ τὰ τοιαῦτα ἐκτραγωδῶ· ἡ δὲ σὴ μου μεγαλευφυῖα θέλει μοῦ σημειώσῃ πρῶτον μὲν τὴν ἀγαθὴν καὶ ἐφετὴν μοι ὑγίαν της, εἴτα καὶ εἴ τι ἄλλο εἶνε ἀκοῆς ἄξιον εἰς παραμυθίαν καὶ ἀναψυχὴν, ὅπερ μὴ ἀποτύχω ἐκλιπαρῶ. Οἱ χριστιανοί μου, ἃς ἔχουν τὴν εὐχὴν σας, μὲ ἐδεξιώθησαν μὲ πολλὴν χαρὰν καὶ εὐλάβειαν, ὁμοίως καὶ οἱ ἔξω τόσον ἀγάδες, ὅσον καὶ οἱ ἐξουσιασταί· σχεδὸν ἦτον ὅλοι ἄρρωστοι καὶ τοὺς ἐπισκέπτω καὶ εὖρον οὐ μικρὰν τὴν θεραπείαν καὶ μὲ ἔχουν μελέκ κιπὶ. Ὡ καὶ τάχα νὰ σᾶς ἰδῶ; ἄμποτες ὁ Κύριος νὰ μᾶς ἀξιῶσῃ νὰ ἀνταμωθοῦμεν. Γράψε μοι γράψε μοι διὰ τὸν Θεὸν καὶ πάλιν ἐγὼ θέλω σᾶς γράφει ἕως οὗ ζῶ. Ὁ Βιθυνίας ὁ ἔξω εἶνε πολλὰ ψυχραμένος μὲ τοῦ λόγου μου, καθὼς ἀπὸ πολλὰ τεκμήρια ἐβεβαιώθην, καὶ κατὰ τὴν παροιμίαν «κῶνωπος ἐλέφας ὄνειδος οὐκ ἀλεγίζει»· ὅμως ἡ ἐλπίς μου ἐπὶ Κύριον· πολλάκις ὅμως ἡ ἅμαξα τὸν βοῦν ἐκφέρει· καὶ ταῦτα ἐν ὀλίγῳ. Τὸ γράμμα σας μὴ ἔχητε ἔννοιαν ὅπου νὰ παραπέσῃ δίδοντές το εἰς χεῖρας τοῦ συντοπίτη μας, ἀλλ' ἔρχεται ἀδόλως εἰς χεῖράς μου· ἔχω γὰρ παραγγελίαν πολλήν. Τὸν ἄρχοντα κυρίτζην Δημήτριον εὐχόμενος χαιρετῶ· τὴν φαμελίαν σας τὴν εὐλογημένην εὐχομαι· ἐξόχως τὸν υἱόν μου τὸν ἀγαπητὸν Φραντζέσκον τὸν ἀνεψιόν σας εὐχόμενος χαιρετῶ. Μὴ ἐάσης με ἀνοίκοον τῶν αὐτόθι ἐκκλησιαστικῶν πραγμάτων πῶς διάκεινται καὶ πῶς εἶνε ἡ αὐτῶν κατάστασις. Ἐγὼ πάλιν λέγω καὶ ἐκτραγωδῶ οἰμῶξεν τὴν πόλιν, τὴν ἔωλον κολακείαν, τὴν ματαίαν τύρβην καὶ τὰ ἄλλα ὅσα οἶδεν ἡ σὴ τελειότης· ἐν μόνον οἶδα καὶ ὀρέγομαι καὶ ζητῶ νὰ ζῇ ὁ ἅγιος Ἄρτης καὶ ὁ Βιζύης καὶ νὰ ἀνταμωθοῦμεν νὰ κάμνωμεν ἐπανάληψαις· ναί, ναί, μὰ τὴν ἀλήθειαν· ἀκορέστως γράφω ὁ πτωχὸς καὶ ἔστω μοι συγγνώμη, ἀδελφῶν μου φίλτατε καὶ ἐρασμιώτατε· οἱ χρόνοι τῆς ὑμετέρας πανιερότητος εἶσαν θεόθεν πλεῖστοι μετὰ πάσης εὐδαιμονίας. Τὸν ἅγιον Ἀνδριανουπόλεως, ἂν εἶνε αὐτοῦ ἔτι, ἀδελφικῶς ἀσπάζομαι καὶ τὸν ἀπαντεχένω.

αψιδ' Ἰανουαρίου κ'

Τῆς ὑμετέρας πανιερότητος ὅλος ἐξηρητημένος

καὶ ἐν Χριστῷ αὐτῆς ἀγαπητὸς ἀδελφός

+ Ὁ Βιζύης Ἰωακείμ

2

Τῷ πανιερωτάτῳ καὶ λογιωτάτῳ ἀγίῳ Ἄρτης κύρ Νεοφύτῳ τὸν ἐν Χριστῷ ἀσπασμὸν ἐν ἀγίῳ φιλήματι.

Τὴν ἐξάγαστον καὶ χαριτόβρυτον αὐτῆς ἐκομισάμην ἐπιστολήν, ἥς τὸ κάλλος τῶν νοημάτων καὶ τὴν εὐπρέπειαν ὑπερτεθαύμακα· (τί μὲν τῶν σῶν οὐ θαυμαστόν; τί δ' οὐκ ἐπαινετόν;);· ἡνίκα γὰρ ταύτην μετῆλθον, ὦ φίλος, ἰδρῶς μοι περιεχύθη καὶ ἱλιγγίασα καὶ ἐν ἀπορίᾳ καθέστηκα, τὸ δὴ λεγόμενον, καὶ πολλὴν ἤδη χρόνον ἀφωνος ἔμεινα· μετ' οὐ πολὺ ἀνατείνας διάτορόν τι ἐκέκραξα· ὦ λόγοι καὶ μοῦσαι, ὦ εὗρεσις, ὦ διάθεσις (ὅπως τι καὶ δικανικῶ εἶπω), ὦ πόλις καὶ ὁμιλία, καὶ ἄλλ' ἅττα τῆς φαντασίας

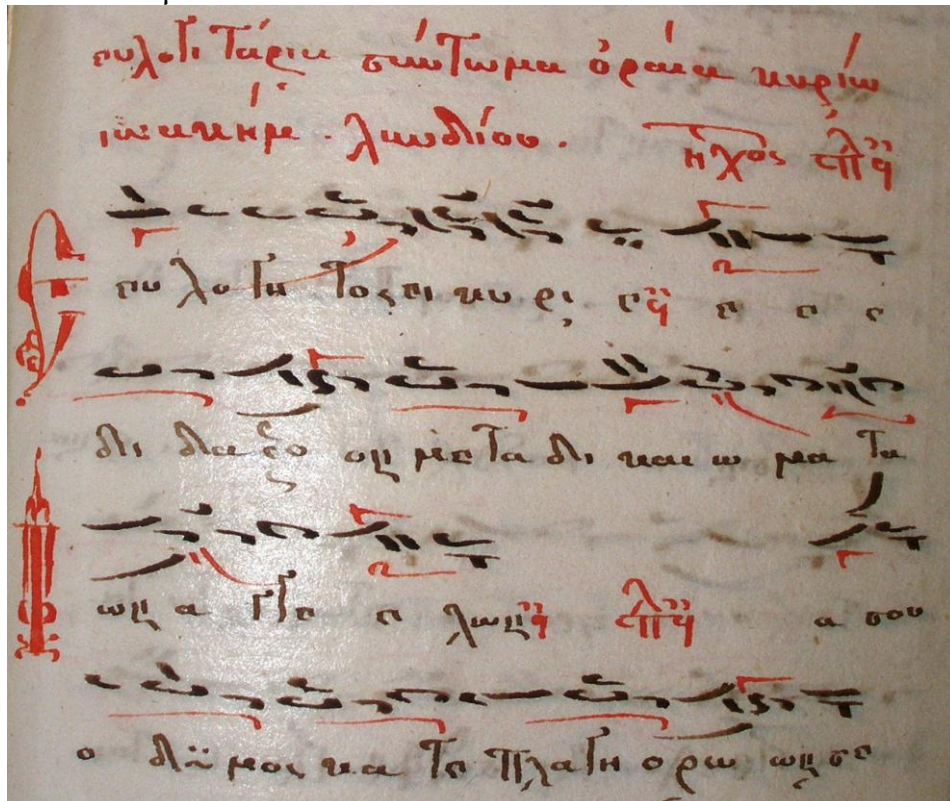
ινδάλματα, καὶ οἶον εἰπεῖν παίγνια· μακαρίζω τὸν οὕτω λέγειν δυνάμενον καὶ γράφειν, ταλανίζω δὲ ἐμαντὸν τὸν στερηθέντα τοιούτου χαρίσματος. Ἀμέλει τὸ νῦν, ὦ φιλότης, εἰ καὶ βαρβαρίζοιμι καὶ σολοικίζω, τὴν διάνοιαν ὑγιᾶ ἔχω, καὶ ὡς ὁ κωμικὸς ἔφη, ἄγροικὸς εἰμι, τὴν σκάφην σκάφην λέγω· οὐ γὰρ ἐν ταῖς λέξεσιν οἱ φίλοι διενηνόχασιν, ἀλλὰ τῇ γνώμῃ. Καὶ ταῦτα μὲν χάριν τοῦ τὴν ἐλληνικὴν ἐπιστολὴν γεραφότος· ἔρρωσο.

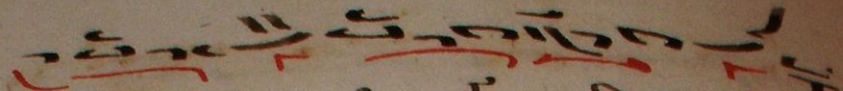
αψιζ' Μαιμακτηριῶνος θ'

Εἰς ὀλίγας ἡμέρας ἔρχεται αὐτόθι ὁ διάκος ὅστις διὰ ζώσης φωνῆς θέλει σᾶς εἰπῇ τὰ κατ' ἐμέ· ἔχει καὶ ἐπιστολὴν ἐτέραν γραφεῖσαν ἀπὸ τῆς ἐπαρχίας μας. Γράψετε μας εἰς Ἀνδριανούπολιν ἵνα ἀκούσωμεν τὰς ὑγείας ὑμῶν.

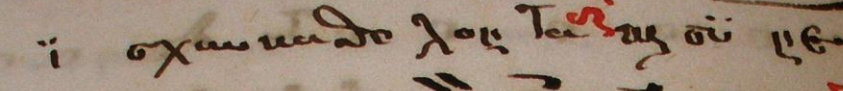
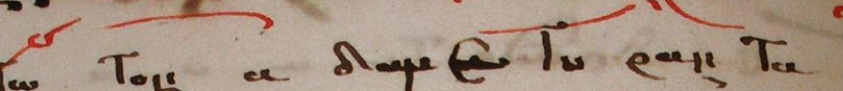
Ἀπὸ Ἀνδριανουπόλεως
Ὁ σὸς ὁ σὸς Βιζύης Ἰωάκειμος

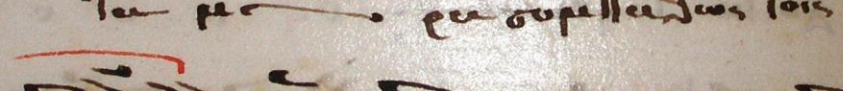
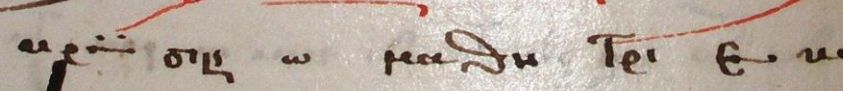
Δεύτερον, ὡς δεῖγμα τῆς μουσικῆς γραφῆς τοῦ Ἰωακείμ (ἀκριβέστερα τῆς συνθετικῆς του δραστηριότητος), τὰ κατὰ σύνθεσίν του εὐλογητάρια [ἀπὸ τὸν κώδικα ΜΠΤ 810 (ἔτους 1789, χφ. Κυρίλλου ἀρχιμανδρίτου τοῦ Πελαγονίας), φφ. 143^r-145^v], μιὰ σύνθεσή του ποὺ ἀργότερα θὰ γίνεи πολὺ γνωστὴ (θὰ διαδοθεῖ εὐρύτατα καὶ θὰ ἐξακολουθήσει νὰ ψάλλεται ὡς σήμερα) κάτω –ὅμως– ἀπὸ τὸ ὄνομα τοῦ Πέτρου Πελοποννησίου:

 e πορευοι ον λο λυ α δο ερταγ

 Του δε ηα α του δε ου του ηε του

 ι οχαιναδο λοι τα ηυ οι ηε α α

 του του α δαρε το εαη τα α

 α αηυ ε εαδου ηαη τα ε λο

 εαδο εα ου τα. ηη
Ε
 τα ηη ηε ου ηαδου τοις δε

 ηη ου α ηαδου τοις ε ηι ηηα

 α το η α ηα α ηηα ηηα τα

 ηα α ηε λο ηε ου ηε το τα

